

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Έργο «Έρευνα και ολοκληρωμένη παρέμβαση για την κοινωνική ενσωμάτωση μιας μείζονος κοινωνικά ευάλωτης ομάδας: ψυχολογικό προφίλ/ ψυχοπαθολογία, προφίλ δεξιοτήτων, διάγνωση αναγκών και ανάπτυξη προγραμμάτων για την κατάρτιση-reskilling και την ψυχολογική υποστήριξη προς την επαν-ενσωμάτωση των «νέων ανθρώπων εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης (Neets)» (Πράξη 3757)

Υποέργο 2: Αυτεπιστασία Πανεπιστημίου Κρήτης (Ε.1: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ) (Κ.Α. 4361)

Παραδοτέο 4.5. *Report για την κατηγοριοποίηση των ικανοτήτων των Neets (προφίλ δεξιοτήτων) και τις ανάγκες σε δεξιότητες ανά ταξινομική κατηγορία.*

(Report on the classification of NEETs' competencies (skills profile) and needs-in-skills by taxonomic category).

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	2
1. Το Προφίλ Δεξιοτήτων (Skills Profile) των NEETs στην Ελλάδα.....	4
<i>1.1. 1^ο Cluster/Προφίλ Δεξιοτήτων των NEETs χωρίς Εργασιακή Εμπειρία</i>	<i>5</i>
<i>2.2. 2^ο Cluster/Προφίλ Δεξιοτήτων των NEETs με Πρότερη Εργασιακή Εμπειρία</i>	<i>11</i>
2. Διάγνωση Αναγκών των NEETs σε Δεξιότητες	14
<i>1^ο Cluster/Προφίλ Δεξιοτήτων των NEETs χωρίς εργασιακή εμπειρία & 2^ο Cluster/Προφίλ Δεξιοτήτων των NEETs με πρότερη εργασιακή εμπειρία</i>	<i>14</i>

Εισαγωγή

Το Παραδοτέο 4.5 αποτελεί τη συγκρότηση του προφίλ δεξιοτήτων (skills profile-repertoire) των Ελλήνων NEETs, όπως διαμορφώθηκε από τα ευρήματα της τριγωνοποιημένης διαδικασίας διάγνωσης αναγκών σε δεξιότητες των NEETs. Συγκεκριμένα, το παρόν report βασίζεται στα ευρήματα της ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας, που διεξήχθη σε εθνική κλίμακα για τη διάγνωση αναγκών των NEETs σε δεξιότητες, και βασίζεται στην τριγωνοποίηση και στην αξιοποίηση τριών εργαλείων συλλογής δεδομένων, ήτοι τις ατομικές ημι-δομημένες συνεντεύξεις, τις ομάδες εστίασης (focus groups) και τα check lists) [βλ. Παραδοτέα: Π4.1. Report ευρημάτων ημι-δομημένων συνεντεύξεων (Report on semi-structured interviews' findings), Π4.2. Report ευρημάτων ομάδων-εστίασης (Report on focus groups' findings) και Π4.3. Report ευρημάτων check-lists (Report on check lists' findings)], καθώς και στο Συνθετικό Report της συνολικής διαδικασίας διάγνωσης αναγκών [βλ. Π4.4: Συνθετικό Report της συνολικής διαδικασίας διάγνωσης αναγκών (Synthesis report of the overall “needs assessment” process)]. Αφορά στη συγκρότηση του προφίλ δεξιοτήτων (skills profile-repertoire) των Ελλήνων NEETs (που θα απολήγει σε ταξινομικές κατηγορίες) καθώς και στη διάγνωση των αναγκών τους σε δεξιότητες (ανά ταξινομική κατηγορία και λαμβάνοντας υπ' όψιν άλλες παραμέτρους όπως η πρότερη εργασιακή εμπειρία).

Η συγκρότηση του προφίλ δεξιοτήτων (skills profile-repertoire) ανά ταξινομική κατηγορία των Ελλήνων NEETs καθώς και η διάγνωση των αναγκών τους σε δεξιότητες, σε συνδυασμό με τα ευρήματα του Πακέτου Εργασίας 3: *«Προσδιορισμός του ψυχολογικού προφίλ των Neets, που θα απολήξει στην διαμόρφωση διακριτών υποκατηγοριών (μέσω ποσοτικής έρευνας εθνικής κλίμακας), και έρευνα των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στο ψυχολογικό προφίλ και συνακόλουθα στη βιοτική τροχιά των Neets»* θα οδηγήσουν στον σχεδιασμό και στην ανάπτυξη μίας διττής πρότασης ολοκληρωμένης παρέμβασης για την κοινωνική ενσωμάτωση ή επαν-ενσωμάτωση των Ελλήνων NEETs στη μορφή α) ενός ερευνητικά εδραιωμένου Προγράμματος στοχευμένης και βασισμένης-στις-ικανότητες Κατάρτισης-Reskilling (συμπεριλαμβανομένων κατευθυντήριων γραμμών

συμβουλευτικής προς την επαγγελματική καθοδήγηση – προσανατολισμό) και β) μίας ερευνητικά εδραιωμένης δέσμης δράσεων ψυχολογικής υποστήριξης για τους/τις NEETs στην Ελλάδα.

1. Το Προφίλ Δεξιοτήτων (Skills Profile) των NEETs στην Ελλάδα

Τα ευρήματα της τριγωνοποιημένης διάγνωσης αναγκών σε δεξιότητες των NEETs, μας επιτρέπουν να επιχειρήσουμε να αποτυπώσουμε το προφίλ δεξιοτήτων (skills profile-repertoire) ανά ταξινομική κατηγορία των NEETs στην Ελλάδα και να προβούμε στη διάγνωση των αναγκών τους σε δεξιότητες (needs-in-skills) (ανά ταξινομική κατηγορία λαμβάνοντας υπ' όψιν παραμέτρους όπως η πρότερη εργασιακή εμπειρία).

Συγκεκριμένα:

Το προφίλ δεξιοτήτων (skills profile-repertoire) των NEETs στην Ελλάδα μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε δύο ευρείες ταξινομικές κατηγορίες/clusters:

1) Το 1^ο Cluster/προφίλ δεξιοτήτων, το οποίο αποτελείται από NEETs, που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 22-24 ετών, στην πλειοψηφία τους γυναίκες, με μεσαίο/χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και χωρίς πρότερη εργασιακή εμπειρία. Αξίζει να αναφερθεί ότι υπάρχει και ένα ποσοστό NEETs που έχουν ολοκληρώσει την ανώτατη εκπαίδευση και **δεν διαθέτουν εργασιακή εμπειρία.**

2) Το 2^ο Cluster/προφίλ δεξιοτήτων, περιλαμβάνει τους/τις NEETs, που στην πλειονότητά τους συμπεριλαμβάνονται στην ηλικιακή ομάδα 22-24 ετών, στην πλειοψηφία τους είναι πάλι γυναίκες και διαθέτουν μεσαίο/χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Όπως και στο πρώτο cluster/προφίλ δεξιοτήτων υπάρχει ένας αριθμός αποφοίτων με ανώτατο εκπαιδευτικό επίπεδο. Η διαφοροποίηση του συγκεκριμένου cluster/προφίλ δεξιοτήτων από το πρώτο cluster έγκειται στο ό,τι οι NEETs στο δεύτερο cluster/προφίλ δεξιοτήτων **έχουν πρότερη εργασιακή εμπειρία.**

Από τα προαναφερθέντα διαφαίνεται ευκρινώς, ότι η κρίσιμη παράμετρος για τη συγκρότηση των ταξινομικών κατηγοριών του προφίλ δεξιοτήτων των NEETs στην Ελλάδα αποτελεί η πρότερη εργασιακή εμπειρία. Αξίζει να σημειωθεί ότι πάνω από τα 2/3 των NEETs, συνολικά και για τα δύο clusters, ανήκουν στην κατηγορία των μακροχρόνια ανέργων. Το γεγονός, ότι η πλειοψηφία των NEETs στην Ελλάδα έχει

επέλθει σε κατάσταση μακροχρόνιας ανεργίας, δηλαδή, από 1 χρόνο ανεργίας και άνω, από τη μία αντανακλά την υπάρχουσα κατάσταση των πραγμάτων σε εθνικό επίπεδο, σε σχέση με την αδυναμία εύρεσης εργασίας, απότοκος, σε πολύ μεγάλο βαθμό της μακρόχρονης κοινωνικο-οικονομικής ύφεσης, και από την άλλη την επιδείνωση διάρρηξης του κοινωνικού ιστού της Ελλάδος, καθώς η παραμονή σε κατάσταση ανεργίας για μεγάλο χρονικό διάστημα έχει ως επακόλουθο τον κίνδυνο μετάβασης ενός ατόμου σε κατάσταση ακραίας φτώχειας και κατ' επέκταση στον κίνδυνο διατήρησης και διασφάλισης της κοινωνικής συνοχής.

1.1. 1^ο Cluster/Προφίλ Δεξιοτήτων των NEETs χωρίς Εργασιακή Εμπειρία

Οι NEETs στην Ελλάδα διαθέτουν μέτριο/χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο. Είναι, κυρίως, απόφοιτοι/ες Λυκείου, ενώ αξίζει να αναφερθεί ότι υπάρχει ένα ποσοστό NEETs που είναι απόφοιτοι/ες Ανώτατης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΕΙ).

Όσον αφορά στις, ήδη, αποκτηθείσες δεξιότητες και ικανότητες που διαθέτουν, έχουν αναπτύξει την ικανότητα επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες και την ψηφιακή ικανότητα (εκμάθηση ΤΠΕ), καθώς κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα έχουν διδαχθεί 1-2 ξένες γλώσσες, με πρώτη ξένη γλώσσα την Αγγλική και δευτερευόντως την Γερμανική. Ωστόσο, θεωρούν ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, και, εν γένει, οι δομές κατάρτισης και δια βίου μάθησης καθίστανται ανεπαρκείς ως προς τη σύνδεση των αποκτηθείσων γνώσεων και δεξιοτήτων των ατόμων με την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, ενώ ένα μεγάλο ποσοστό υποστηρίζει ότι οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αποκτούν δεν τους χρησιμεύουν στην μετέπειτα ζωή τους και οι ευκαιρίες που προσφέρει το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα σε σχέση με την εργασιακή αποκατάσταση των ατόμων είναι περιορισμένες αλλά και το ό,τι υπάρχουν αρκετές ελλείψεις σε επίπεδο διεξαγωγής διδασκαλίας (ελλείψεις προσωπικού και υλικοτεχνικής υποδομής). Επίσης, θεωρούν ότι οι ευκαιρίες που τους παρέχει το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα για εργασιακή αποκατάσταση είναι σημαντικά περιορισμένες. Οι NEETs υπογραμμίζουν την απουσία σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού από το τυπικό σύστημα εκπαίδευσης, το οποίο θεωρούν σημαντικό εργαλείο καθοδήγησης τόσο για την

ένταξή τους στην αγορά εργασίας όσο και για την βέλτιστη επιλογή για την απόκτηση προσόντων, που θα μπορούσε να λειτουργήσει ως όχημα για την καθοδήγησή τους ως προς την ένταξη στην αγορά εργασίας αλλά και για την βέλτιστη επιλογή σε σχέση με την απόκτηση προσόντων.

Επιπλέον, τονίζουν την αναποτελεσματικότητα της τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης ως προς τη σύνδεσή της με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και την έλλειψη πρακτικής άσκησης για απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας. Παρόλα αυτά, αν και η πλειοψηφία των NEETs εκφράζει τη δυσaréσκειά της για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, εντούτοις φαίνονται διχασμένοι/ες για την παροχή δυνατοτήτων επαγγελματικής αποκατάστασης από την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς θεωρούν ότι να μην μπορεί να μην συνδέεται με την αγορά εργασίας στην Ελλάδα, ωστόσο μπορεί να αποτελέσει το μέσο για επαγγελματική αποκατάσταση στο εξωτερικό.

Οι NEETs πιστεύουν ότι υστερούν σε μεγάλο βαθμό ως προς την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας καθώς και των ικανοτήτων που αποκτώνται μέσω αυτής σε σχέση με την προσπάθεια εύρεσης εργασίας, ενώ τόσο η γνώση μίας ξένης γλώσσας, ως επί το πλείστον η Αγγλική, όσο και η γνώση ΤΠΕ, η οποία περιορίζεται στη βασική γνώση, δεν επαρκούν για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στην εργασιακή εμπειρία, σχεδόν το ήμισυ των NEETs δηλώνει ότι δεν διαθέτει εργασιακή εμπειρία, γεγονός που αποτελεί τροχοπέδη για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, καθώς για τις περισσότερες θέσεις εργασίας, η εργασιακή εμπειρία θεωρείται προαπαιτούμενο.

Οι NEETs θεωρούν ότι το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα χρειάζεται να δώσει έμφαση στην ανάπτυξη-απόκτηση των κάτωθι δεξιοτήτων-ικανοτήτων από τα άτομα (με σειρά προτεραιότητας) (βλ. Πίνακα 1):

Πίνακας 1: Δεξιότητες-ικανότητες που χρειάζεται να δώσει έμφαση το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα	
1^η προτεραιότητας αναγκαιότητα ανάπτυξης και βελτίωσης δεξιοτήτων-ικανοτήτων μέσω του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος:	i. Κοινωνικές ικανότητες (π.χ. ικανότητα ομαδικής συνεργασίας, επικοινωνιακή ικανότητα) και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη. ii. Μεταγνωστικές ικανότητες και ικανότητες σχετιζόμενες με την μεθοδολογία της μάθησης. iii. Επιχειρηματικές ικανότητες. iv. Ικανότητες σχετιζόμενες με την πολιτιστική έκφραση και την πολιτισμική αναγνώριση.
2^η προτεραιότητας αναγκαιότητα ανάπτυξης και βελτίωσης δεξιοτήτων-ικανοτήτων μέσω του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος:	i. Γνώσεις ΤΠΕ. ii. Δεξιότητες επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες. iii. Γλωσσική ικανότητα.
3^η προτεραιότητας αναγκαιότητα ανάπτυξης και βελτίωσης δεξιοτήτων-ικανοτήτων μέσω του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος:	i. Μαθηματική ικανότητα ii. Ικανότητα στις Θετικές Επιστήμες iii. Γνωστικές ικανότητες

Γενικότερα, οι NEETs, αναφορικά με το εκπαιδευτικό σύστημα και τις δεξιότητες, φαίνεται να επιζητούν την ποιοτική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος σε επίπεδο αντικειμένου μάθησης με κατάρτιση στις νέες τεχνολογίες και με έμφαση στις ανάγκες των μαθητών και της κοινωνίας. Επιπλέον, η παροχή πρακτικής άσκησης ή προγραμμάτων προσωρινής εργασιακής αποκατάστασης με τη συμβολή των κρατικών δομών για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας και συναφών δεξιοτήτων που αποκτώνται μέσω αυτής θα συνέβαλε σημαντικά στην αύξηση των ευκαιριών για τους/τις NEETs σε ως προς την εύρεση εργασίας.

Υποστηρίζουν, ότι πρωτεύουσα ευθύνη για την μη απόκτηση των απαιτούμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων έχουν, με σειρά προτεραιότητας, ο λανθασμένος τρόπος εκμάθησης του μαθήματος («παπαγαλία»), η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος

και το «παραδοσιακό» δασκαλοκεντρικό μοντέλο διδασκαλίας. Σε δεύτερο επίπεδο, οι NEETs αποδίδουν ευθύνες για την μη παροχή των απαραίτητων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων στην πολιτική ηγεσία και στους αρμόδιους φορείς της εκπαίδευσης, στα διδακτικά εγχειρίδια, καθώς και στους δασκάλους και στους καθηγητές. Λιγότερες ευθύνες, ωστόσο, αποδίδουν στην ελλιπή χρηματοδότηση και στην οικονομική ύφεση που έχει μειώσει τους απαιτούμενους πόρους, όπως επίσης και στην ελλιπή προσοχή των γονέων ως προς την πρόοδο του παιδιού τους ή των παιδιών τους καθώς και στην ελλιπή προσπάθεια των μαθητών για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων-δεξιοτήτων-ικανοτήτων.

Παρόλο που αντιμετωπίζουν την εκπαίδευση ως μία θετική δραστηριότητα, οι NEETs υποστηρίζουν ότι δεν προετοιμάζει επαρκώς τον/την εκπαιδευόμενο/η για να καταστεί πολίτης έτοιμος/η να ενταχθεί στην αγορά εργασίας, αφού ο αμιγώς θεωρητικός της χαρακτήρας, ο λανθασμένος τρόπος εκμάθησης, η απουσία σύνδεσης της θεωρητικής εκπαίδευσης με την πρακτική άσκηση, η έλλειψη διεξόδων προς την αγορά εργασίας και η παραγωγή κοινωνικών ανισοτήτων λόγω της αναγκαιότητας φροντιστηρίων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για επιτυχία στις εξετάσεις και όχι στην πραγματική παροχή γνώσεων, καθιστά την εκπαίδευση ανεπαρκή, χωρίς καθορισμένη στόχευση, με ελάχιστα κίνητρα και με περιορισμένες ευκαιρίες για κάποια άτομα.

Όσον αφορά στις δεξιότητες-ικανότητες που διαθέτουν οι NEETs, στην πλειοψηφία τους έχουν αναπτυγμένες τις δεξιότητες ΤΠΕ και επικοινωνίας στις ξένες γλώσσες. Ωστόσο, η περαιτέρω βελτίωση τους φαίνεται αναγκαία καθώς σε ότι αφορά στην επικοινωνία στην ξένη γλώσσα, όλοι/ες επικοινωνούν στην Αγγλική γλώσσα, αλλά το ποσοστό των NEETs που το επίπεδό του είναι εξαιρετικό, είναι πολύ μικρό. Επιπλέον, αναφορικά με τις γνώσεις ΤΠΕ, στην πλειοψηφία τους οι NEETs διαθέτουν πολύ καλό επίπεδο ή εξαιρετικό επίπεδο σε προγράμματα και νέες τεχνολογίες, όπως η επεξεργασία κειμένου, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι παρουσιάσεις, ωστόσο το επίπεδο των ικανοτήτων τους στα υπολογιστικά φύλλα, στις βάσεις δεδομένων και στο διαδίκτυο κυμαίνεται από το βασικό έως το καλό.

Η πλειονότητα των NEETs φαίνεται να μην θεωρεί ότι η βασική αιτία μη εύρεσης εργασίας είναι η έλλειψη γνώσεων και ικανοτήτων. Στην πλειοψηφία τους έχουν συμμετάσχει στο παρελθόν σε προγράμματα κατάρτισης, ωστόσο μόνο σχεδόν ένας στους τέσσερις (1/4) NEETs θεωρεί ότι τα προγράμματα κατάρτισης συμβάλλουν καθοριστικά στην εύρεση απασχόλησης. Εντούτοις, δηλώνουν ότι θα ξανασυμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης υπό την προϋπόθεση ότι θα επρόκειτο για κατάρτιση καλά οργανωμένη που θα συνδεόταν με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας στοχεύοντας στην (επαν)ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Δεδομένης της ελλιπής παροχής των απαραίτητων δεξιοτήτων και επαγγελματικού προσανατολισμού στη διάρκεια της βασικής τους εκπαίδευσης, οι NEETs επισημαίνουν τον εξέχοντα ρόλο της κατάρτισης ως προς την απόκτηση και ανάπτυξη περισσότερων δεξιοτήτων γι' αυτούς, στοχεύοντας στη δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων για την (επαν)ένταξή τους στην αγορά εργασίας, ωστόσο θεωρούν ότι τα υπάρχοντα προγράμματα κατάρτισης και επανακατάρτισης δεν παρέχουν τα απαραίτητα εφόδια προς την κατεύθυνση εύρεσης απασχόλησης, που είναι το μείζον ζήτημα για τους/τις NEETs.

Η ανάπτυξη και η απόκτηση δεξιοτήτων-ικανοτήτων συνιστά ένα εξαιρετικής σημασίας ζητούμενο για την ένταξη ή επανένταξη των ατόμων στην απασχόληση. Οι NEETs θεωρούν ότι πρωτεύουσα δεξιότητα-ικανότητα που χρειάζεται να κατέχουν για αναζήτηση θέσεως απασχόλησης είναι η επικοινωνία στην μητρική γλώσσα και ακολουθούν η επικοινωνία σε ξένη γλώσσα, η μαθηματική ικανότητα και οι βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία. Η ανάπτυξη της ψηφιακής ικανότητας αποτελεί μία ακόμα σημαντική ικανότητα που οι NEETs θεωρούν απαραίτητη για εύρεση εργασίας ενώ εξίσου σημαντικές είναι και οι μεταγνωστικές ικανότητες - μεθοδολογία της μάθησης (learning to learn). Η συντριπτική πλειοψηφία των NEETs θεωρεί ότι οι κοινωνικές ικανότητες και οι ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη είναι σημαντικές έως πολύ σημαντικές στην αναζήτηση θέσεως εργασίας, ενώ πάνω από τα 2/3 των NEETs δίδουν έμφαση στη σημασία της πολιτιστικής γνώσης, έκφρασης και αναγνώρισης για την εύρεση εργασίας, γεγονός που αναδεικνύει την αναγνώριση της σημασίας της επαφής με την διαφορετικότητα ως διαδικασία γενικότερης ένταξης στις

κοινωνικές δομές, συστατικό μέρος των οποίων συνιστά η αγορά εργασίας.

Όσον αφορά στις κοινωνικές ικανότητες, οι NEETs θεωρούν ότι έχουν αναπτύξει περισσότερο την ικανότητα της επικοινωνίας, την ικανότητα της συνεργασίας, την οργανωτική ικανότητα, την προσαρμοστικότητα καθώς και την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, και δευτερευόντως την ικανότητα διαχείρισης κρίσεων. Αντιθέτως, η ικανότητα διαχείρισης χρόνου και η ικανότητα διαχείρισης άγχους φαίνεται να μην είναι αναπτυγμένες στους NEETs, ή τις διαθέτουν σε ελάχιστο βαθμό.

Τέλος, οι NEETs στην Ελλάδα υποστηρίζουν ότι είναι αναγκαία η συμμετοχή τους σε προγράμματα κατάρτισης ούτως ώστε να αποκτήσουν ή να αναπτύξουν περαιτέρω τις κατάλληλες δεξιότητες-ικανότητες που είναι απαραίτητες για την (επαν)ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Προγράμματα κατάρτισης που σχετίζονται με την ανάπτυξη της ψηφιακής ικανότητας, των γλωσσικών ικανοτήτων, της επιχειρηματικής ικανότητας, των βασικών ικανοτήτων και των κοινωνικών ικανοτήτων συνιστούν επιθυμητές επιλογές προγραμμάτων κατάρτισης για συμμετοχή των NEETs σ' αυτά. Επιπλέον, αν και επιθυμούν να συμμετάσχουν σε προγράμματα κατάρτισης που θα περιελάμβαναν διαζώσης και εξ αποστάσεως παρακολούθηση, θεωρούν ότι η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων προγραμμάτων εξ αποστάσεως κατάρτισης είναι ελλιπής, όπως επίσης και οι διαδικασίες που προσδιορίζουν τις κατανομές των επαγγελματικών ευκαιριών στην Ελλάδα. Ειδικότερα, η συντριπτική πλειοψηφία των NEETs τονίζει την υφιστάμενη και πολλαπλώς αποδεδειγμένη αναντιστοιχία των επαγγελματικών ευκαιριών με τις γνώσεις και τις ικανότητες των ατόμων. Βάσει των προαναφερθέντων, ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης που θα ανταποκρίνονται τόσο στις ανάγκες των NEETs, είτε διαθέτουν πρότερη εργασιακή εμπειρία είτε όχι, όσο και στη ζήτηση και στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας καθίστανται παραπάνω από αναγκαία για την κοινωνική ενσωμάτωση της συγκεκριμένης κοινωνικά ευάλωτης ομάδας.

2.2. 2^ο Cluster/Προφίλ Δεξιοτήτων των NEETs με Πρότερη Εργασιακή Εμπειρία

Η συγκρότηση του προαναφερθέντος προφίλ δεξιοτήτων των NEETs (βλ. 1^ο cluster/προφίλ δεξιοτήτων των NEETs χωρίς εργασιακή εμπειρία) ισχύει και για το 2^ο cluster/προφίλ δεξιοτήτων των NEETs με πρότερη εργασιακή εμπειρία, οπότε και δεν θα επαναληφθούν τα προλεχθέντα.

Τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του 2^{ου} Cluster/ προφίλ δεξιοτήτων των NEETs με πρότερη εργασιακή εμπειρία είναι όμοια με τα αντίστοιχα του 1^{ου} Cluster/Προφίλ Δεξιοτήτων των NEETs χωρίς εργασιακή εμπειρία. Όμοιες, επίσης, είναι οι στάσεις και οι πεποιθήσεις τους για το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα, την κατάρτιση, και την αγορά εργασίας σε σχέση με τις δεξιότητες-ικανότητες. Όπως όμοιες είναι και οι ήδη αποκτηθείσες δεξιότητες-ικανότητές τους.

Η πλειοψηφία των NEETs που ανήκουν στο συγκεκριμένο cluster/προφίλ δεξιοτήτων διαθέτει εργασιακή εμπειρία που δεν υπερβαίνει τον ένα χρόνο και είχε περιστασιακό και προσωρινό χαρακτήρα με περιορισμένες και χαμηλές αποδοχές (π.χ. σερβιτόρος, ομαδάρχης σε κατασκήνωση, γραμματέας σε φαρμακευτική εταιρία, πωλήτρια σε κατάστημα βοηθός δασκάλου σε πρόγραμμα κ.λπ.). Σχεδόν το ήμισυ των NEETs είναι άνεργοι/ες τους τελευταίους 12 μήνες.

Οι λόγοι αποχώρησης από την εργασία τους ήταν ο εποχικός και περιστασιακός χαρακτήρας της εργασίας, δηλαδή η λήξη της σύμβασης, η έλλειψη ενδιαφέροντος είτε από την πλευρά του εργοδότη είτε από την πλευρά του εργαζόμενου, η συνέχιση των σπουδών τους ή η ολοκλήρωση των στρατιωτικών υποχρεώσεων για τους άρρενες NEETs, η σύγκρουση και η αναντιστοιχία έργου με τον μισθό. Οι NEETs με πρότερη εργασιακή εμπειρία θεωρούν ότι οι γνώσεις και οι ικανότητες που διαθέτουν επαρκούσαν για την εργασία που είχαν, ενώ δηλώνουν ότι τα προσόντα που τους έλειπαν και τα οποία τους οδήγησαν σε απόλυση ήταν κυρίως η έλλειψη υπομονής και μυϊκής δύναμης.

Η πρότερη εργασιακή εμπειρία συνέβαλε στο να αναπτύξουν και να βελτιώσουν

περαιτέρω οι NEETs τις κοινωνικές τους ικανότητες που αφορούν στην ομαδική συνεργασία, στη διαπροσωπική επικοινωνία αλλά και στην επικοινωνία σε ξένες γλώσσες, κυρίως στην Αγγλική γλώσσα. Η ανάπτυξη της τελευταίας ικανότητας αφορά στην ικανότητα ομιλίας στην ξένη γλώσσα και όχι τόσο στην ικανότητα γραφής και ανάγνωσης στην ξένη γλώσσα. Ωστόσο, η πρότερη εργασιακή εμπειρία δεν φαίνεται να συνέβαλε σε σημαντικό βαθμό στην ανάπτυξη ή στην βελτίωση της ικανότητας διαχείρισης κρίσεων και συγκρούσεων. Συν τοις άλλοις, η βελτίωση της ψηφιακής ικανότητας (γνώσεις ΤΠΕ) στο βασικό επίπεδο, όπως η συγγραφή κειμένου ή η χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης, δεν φαίνεται να είναι τόσο αποτέλεσμα ενασχόλησης και χρήσης στην πρωθύστερη εργασία τους όσο προσωπικής εξάσκησης για την εύρεση εργασίας (όπως μέσα κοινωνικής δικτύωσης που συνεισφέρουν στην έρευνα για την εύρεση εργασίας, π.χ. LinkedIn).

Τα χαμηλά ποσοστά πολύ καλής γνώσης σε εξειδικευμένα προγράμματα, όπως τα υπολογιστικά φύλλα (Excel) και η χρήση βάσης δεδομένων (Access) καθώς και ξένων γλωσσών στην ικανότητα γραφής και ανάγνωσης υποδηλώνουν την έλλειψη εξειδίκευσης στον πρότερο εργασιακό βίο που μεταφράζεται σε κενό σε εξειδικευμένες δεξιότητες τεχνολογίας και ξένων γλωσσών. Συνοψίζοντας, οι NEETs δεν φαίνεται να είναι ικανοποιημένοι από τις δεξιότητες-ικανότητες που ανέπτυξαν από την πρότερη εργασιακή τους εμπειρία, καθώς όπως δηλώνουν, είναι σχετικώς περιορισμένες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σχεδόν το 1/3 των NEETs με πρότερη εργασιακή εμπειρία, είχε αυξημένα ποσοστά άγχους για όσο καιρό εργάζονταν στο παρελθόν, ενώ συγχρόνως κάποιοι/ες από αυτούς/ες δεν μπόρεσαν να ισορροπήσουν μεταξύ της επαγγελματικής και της προσωπικής ζωής λόγω της ύπαρξης του άγχους που δεν τους/τις επέτρεπε να κατατάξουν τις προτεραιότητες και να οργανώσουν αποτελεσματικά τις υποχρεώσεις και τις ασχολίες τους. Βάσει των προαναφερθέντων, είναι προφανές ότι οι NEETs όχι μόνο με πρωθύστερη εργασιακή εμπειρία αλλά και χωρίς εργασιακή εμπειρία χρειάζεται να αναπτύξουν την ικανότητα διαχείρισης άγχους και πιο εξειδικευμένα τη διαχείριση εργασιακού άγχους, η οποία συνιστά σημαντική ικανότητα αλλά και παράμετρος για την ένταξη ή επανένταξη των NEETs στην αγορά εργασίας και διατήρησης της θέσης

απασχόλησής τους ή αντιμετώπισης σημαντικών στρεσογόνων καταστάσεων που επιφέρουν οι επισφαλής και εποχικές μορφές απασχόλησης.

Επιπροσθέτως, η συντριπτική πλειοψηφία των NEETs με προηγούμενη εργασιακή εμπειρία έχει απασχοληθεί σε τομείς που δεν συνδέονταν με τα προσόντα τους, χωρίς ωστόσο να θεωρούν ότι έχουν περιθώρια για ελιγμούς και απόρριψη ευκαιριών ακόμα κι αν αυτές δεν ανταποκρίνονται στις δικές τους πραγματικές απαιτήσεις λόγω της οικονομικής κατάστασης στην οποία έχει περιέλθει η χώρα. Οι NEETs βιώνουν την κατάστασή τους ως μια τραγικότητα που δεν δύναται να αποτραπεί και ως μια κατάσταση δομικά αναπόφευκτη, λόγω των οικονομικών δυσχερειών σε κοινωνικό και ατομικό επίπεδο. Θεωρούν ότι τα προσόντα αναγνωρίζονται περισσότερο στον ιδιωτικό παρά στον δημόσιο τομέα, ενώ κάνουν λόγο για ύπαρξη ενός διεφθαρμένου συστήματος, που δεν ανταποκρίνεται στις αξίες ενός κράτους δικαίου που προάγει την ευημερία του όλου, καθώς και για ύπαρξη πελατειακών σχέσεων στις συναλλαγές.

Παρόλα αυτά όμως η συντριπτική πλειοψηφία των NEETs (με πρότερη εργασιακή εμπειρία και χωρίς εργασιακή εμπειρία) συνεχίζει την αναζήτηση εύρεσης εργασίας με σχεδόν το ήμισυ να χρησιμοποιεί τις νέες τεχνολογίες και τους/τις υπόλοιπους/ες να καταφεύγουν στα παραδοσιακά μέσα (εφημερίδες, αγγελίες κτλ.), ενώ είναι πρόθυμοι/ες να εργαστούν σε θέσεις εργασίας, όπου θα ζητούνταν λιγότερα προσόντα από αυτά που διαθέτουν, παρόλο που και σε αυτήν την περίπτωση συναντούν τεράστιες δυσκολίες στην εύρεση εργασίας.

2. Διάγνωση Αναγκών των NEETs σε Δεξιότητες

1^ο Cluster/Προφίλ Δεξιοτήτων των NEETs χωρίς εργασιακή εμπειρία &

2^ο Cluster/Προφίλ Δεξιοτήτων των NEETs με πρότερη εργασιακή εμπειρία

Τα ευρήματα από την τριγωνοποιημένη διάγνωση αναγκών σε δεξιότητες των NEETs δεν ανέδειξαν σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς τις ανάγκες τους σε δεξιότητες μεταξύ των δύο Clusters/Προφίλ δεξιοτήτων των NEETs. Η μόνη διαφοροποίηση φαίνεται να παρατηρείται στις ικανότητες διαχείρισης άγχους και χρόνου, τις οποίες οι NEETs με πρότερη εργασιακή εμπειρία χρειάζεται να αναπτύξουν περισσότερο σε σύγκριση με το 1^ο Cluster, δηλαδή τους/τις NEETs χωρίς εργασιακή εμπειρία.

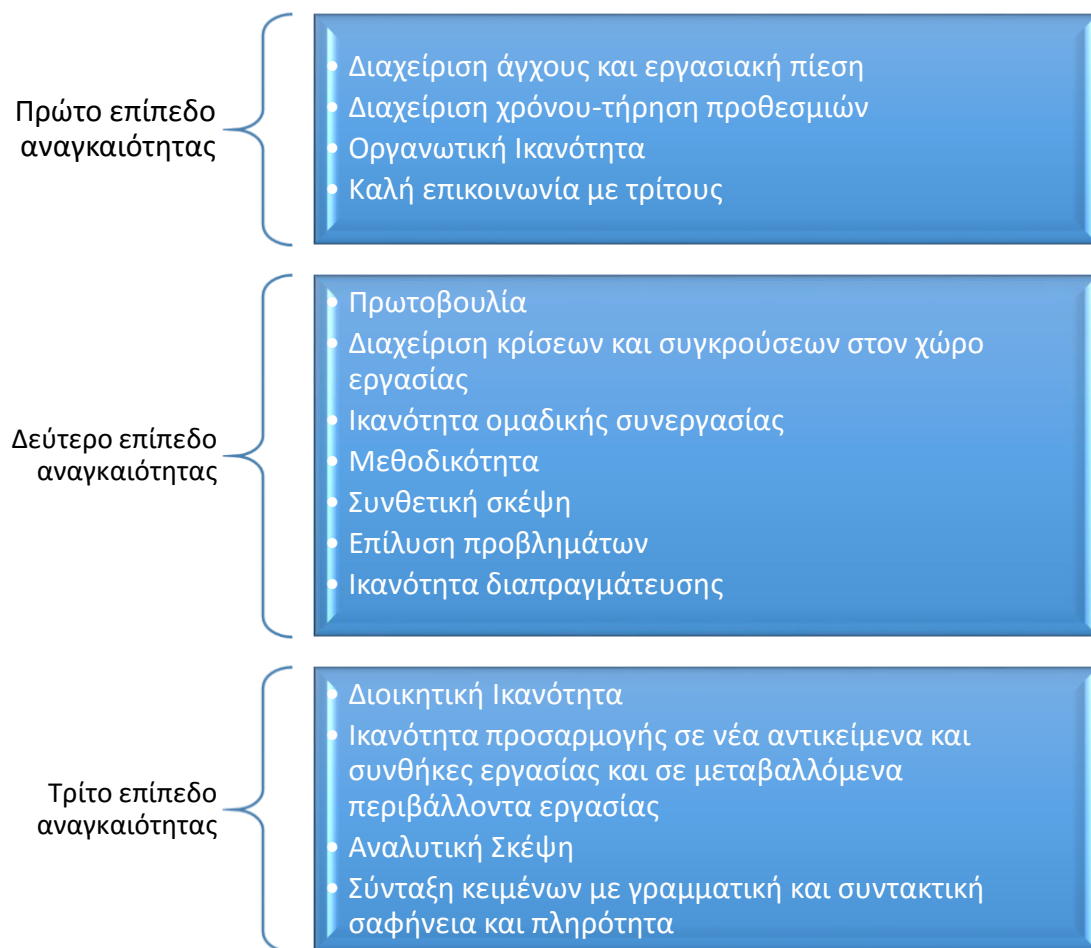
Εκτός από τις δύο προαναφερθείσες δεξιότητες-ικανότητες, και τα δύο Clusters των NEETs φαίνεται ότι χρειάζεται να αποκτήσουν ή να αναπτύξουν περισσότερο τις ακόλουθες δεξιότητες-ικανότητες με στόχο την (επαν)ένταξή τους στην αγορά εργασίας και κατ' επέκταση την κοινωνική τους ενσωμάτωση:

Η βελτίωση της ικανότητας επικοινωνίας στις ξένες γλώσσες (ικανότητα γραφής-ανάγνωσης-ομιλίας), η περαιτέρω ανάπτυξη της ψηφιακής ικανότητας (γνώσεις ΤΠΕ) καθώς και η βελτίωση των επικοινωνιακών ικανοτήτων, κρίνονται αναγκαίες και απαραίτητες για την (επαν)ένταξη των NEETs στην αγορά εργασίας.

Όσον αφορά στις κοινωνικές ικανότητες, η διαχείριση άγχους και χρόνου είναι αναγκαίο να αναπτυχθούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό, καθώς η κατάσταση που οι NEETs βιώνουν φαίνεται να μειώνει την ευχέρεια διαχείρισης δύσκολων περιστάσεων, η οποία όμως θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την συμμετοχή στην σφαίρα της εργασίας. Οι NEETs δηλώνουν ότι οι προαναφερθείσες κοινωνικές ικανότητες, σε συνδυασμό με την περαιτέρω ανάπτυξη της ικανότητας επικοινωνίας με τρίτους καθώς και την οργανωτική ικανότητα αποτελούν τις πιο σημαντικές κοινωνικές ικανότητες που επιθυμούν να αναπτύξουν ή να βελτιώσουν περαιτέρω. Ως δεύτερης προτεραιότητας δεξιότητες-

ικανότητες προς ανάπτυξη αποτελούν η διαχείριση κρίσεων, η μεθοδικότητα, η πρωτοβουλία, η επίλυση προβλημάτων, η συνθετική σκέψη και η ικανότητα διαπραγμάτευσης. Σε τρίτο επίπεδο, οι NEETs δηλώνουν ότι επιθυμούν να αναπτύξουν περαιτέρω την διοικητική ικανότητα, την ικανότητα προσαρμογής σε νέα αντικείμενα και περιβάλλοντα εργασίας και την αναλυτική σκέψη (βλ. Διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1: Προτεραιοποίηση των δεξιοτήτων-ικανοτήτων που επιθυμούν οι NEETs να αναπτύξουν ή να βελτιώσουν περαιτέρω

Ειδικότερα, οι NEETs επιθυμούν την ανάπτυξη δεξιοτήτων-ικανοτήτων που τους είναι απαραίτητες για την διευκόλυνση της (επαν)ένταξής τους στην αγορά εργασίας και

ουσιαστικά θα αποτελέσουν τα κατάλληλα εργαλεία σε σχέση με την αναζήτηση θέσεως εργασίας. Τα προαναφερθέντα δύνανται να διαφανούν από την επιλογή προγραμμάτων κατάρτισης που επιθυμούν να συμμετάσχουν.

Έτσι, οι NEETs επικεντρώνονται στην περαιτέρω ανάπτυξη της ικανότητας επικοινωνίας στις ξένες γλώσσες, κυρίως στην ικανότητα ομιλίας και γραφής, αλλά και στο να εξειδικευτούν σε ξενόγλωσση επαγγελματική ορολογία. Όσον αφορά στις βασικές ικανότητες θεωρούν ότι η βελτίωση της μαθηματικής ικανότητας είναι απαραίτητη. Ενώ σε σχέση με την επιχειρηματική ικανότητα, οι NEETs επιλέγουν, πρωτίστως, την περαιτέρω ανάπτυξη των ικανοτήτων που αφορούν στην καινοτομία και την επιχειρηματικότητα, και έπειτα την απόκτηση ικανοτήτων που σχετίζονται με την κοινωνική, τουριστική και ηλεκτρονική επιχειρηματικότητα.

Η βελτίωση της ψηφιακής ικανότητας (γνώσεις ΤΠΕ) θεωρείται αναγκαία για τους/τις NEETs τόσο σε επίπεδο βασικών γνώσεων όσο και σε προχωρημένο επίπεδο. Αξίζει να αναφερθεί, ότι η βελτίωση της ψηφιακής ικανότητας (γνώσεις ΤΠΕ) σε πιο προχωρημένο/εξειδικευμένο επίπεδο είναι περισσότερο αναγκαία από την απόκτηση των βασικών γνώσεων αναφορικά με την ψηφιακή ικανότητα.

Τέλος, όσον αφορά στις κοινωνικές δεξιότητες, η ασφάλεια και οι πρώτες βοήθειες στον εργασιακό χώρο, η διαχείριση του άγχους και συγκεκριμένα του εργασιακού άγχους, η εναρμόνιση επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, η διαχείριση εργασιακών κρίσεων και συγκρούσεων και η αποτελεσματική συνεργασία στην εργασία συνιστούν μείζονες κοινωνικές δεξιότητες-ικανότητες για τους/τις NEETs, που θεωρούν ότι είναι αναγκαίες για να τις αποκτήσουν ή να τις αναπτύξουν περαιτέρω.

Από τα παραπάνω, διαφαίνεται ότι η έλλειψη εργασιακής εμπειρίας και η περιορισμένη πρότερη εργασιακή εμπειρία σε συνδυασμό με την ρευστότητα που επικρατεί στην αγορά εργασίας, αυξάνουν την ανασφάλεια των NEETs και την ενδεχόμενη πιθανότητα αδυναμίας διαχείρισης του άγχους, και ειδικότερα του εργασιακού άγχους, και πιθανών κρίσεων, που δύνανται να προκληθούν. Συν τοις άλλοις, η επιθυμία ανάπτυξης των

προαναφερθεισών ικανοτήτων-δεξιοτήτων από τους/τις NEETs δύναται να λειτουργήσει θετικά γι' αυτούς/ες ως ένα σημαντικό εργαλείο προστασίας αλλά και αντιμετώπισης των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας αλλά και των υφιστάμενων μεταβαλλόμενων εργασιακών συνθηκών.